

לחשוש דילמא אתי לאתויי [שמא יטלטל עם גופו] ארבע אמות⁽¹⁵⁶⁾ בשפת הנהר שהיא כרמלית⁽¹⁵⁷⁾.

ומקשינן: אי הכי, שבאנו לחוש לכך, יש לנו לאסור לרחוק בנהר, שהרי כי קא נחית נמו קא דחי כחו ארבע אמות [הרי גם כשהוא

הגמרא מקבצת כאן הלכות שבת שונות, אף שאינן קשורות כל כך לדין משנתנו⁽¹⁵⁴⁾.

אמר רב יהודה: מאן דסחי כמיהא [מי ששוחה במי הנהר], לינניב נפשיה ברישא, והדר ליסליק⁽¹⁵⁵⁾ [ינגב עצמו בתחילה ואחר כך יעלה מהנהר], כי אם יצא לפני שינגב יש

מטלטל את הטיפות שנחו על בגדיו, לא רצו חכמים לדקדק עם האדם ולאסור זאת. ומבאר הבית יוסף [שכ"ו ד"ה הרוחץ] שמפני שהמים הם מועטים לא גזרו עליהן אפילו ברשות הרבים.

ואולם הט"ז [שכ"ו ס"ק ב] שואל, הרי עינינו רואות שיש יותר מים על בגדי האדם מהגשם, מהמים שיש עליו כשעולה מהרצפה, שבגמרא כאן חששו לזה.

לכן מבאר הט"ז, שהטעם שהתירו ללכת בבגדים רטובים הוא, מפני שחכמים לא רצו לגזור על דבר שאי אפשר להמנע ממנו, שהרי יש ואדם הולך ברשות הרבים, ופתאום יורד עליו גשם.

ועיין בביאור הגר"א [שכ"ו ס"ז] שהביא ראייה לדעת הט"ז מתוספות, אמנם מלשון הרא"ש משמע כדברי הבית יוסף.

ויש לשאול על דברי הבית יוסף, מה בכך שהמים מועטים, והרי חצי שיעור אסור מהתורה!

בספר באר יצחק [או"ח סי' ט"ו ענף ה] עמד על כך, ומבאר שאין איסור של חצי שיעור כאשר אינו מתכוין לפעולה, שכן טעם האיסור בחצי שיעור הוא, משום שאף שבאמת חצי שיעור אינו חשוב, מכל מקום בזה שהאדם עושה חצי שיעור של מלאכה, הרי הוא מחשיב אותה ולכן הדבר אסור, אבל כאשר אין האדם מתכוין לעשות המלאכה, אין הוא מחשיב אותה, ועל כן, אין אז איסור תורה של חצי שיעור.

במסכת ביצה [י"ד א].

הרמב"ן מביא ראייה לדברי הר"ף מדברי התוספתא שכתוב בה שמותר בשבת לכתוש מלח וכן לרסק דבילה וגרוגרת ביד של סכין, הרי שעל ידי שינוי הותר לדרך אפילו בשבת.

154. תוספות ד"ה הני.

155. הפרי מגדים [שכ"ו ס"ק ב' במ"ז] אומר, שאף כאשר הוא נמצא עדיין בנהר עצמו, אם יש מים על חלק מגופו הנמצא מעל למים, עליו להזהר שלא ילך עם המים הללו ארבע אמות. והביאו המשנה ברורה [שכ"ו ס"ק כ"ב].

156. לדעת התרומת הדשן [סי' ס"ד וסי' ס"ו] כל דבר שאסור באיסור שבות, אם אינו מתכוין לעשייתו הרי הוא מותר, אף אם מדובר ב"פסיק רישא", המגן אברהם [שי"ד ס"ק ה] חולק עליו והביא ראיות לדבריו.

הגאון ר' יצחק אלחנן [באר יצחק או"ח סי' ט"ו ענף ה] הקשה על התרומת הדשן מדברי הגמרא כאן, שהרי איסור הטלטול בכרמלית הוא מדרבנן! והעולה מהנהר לא מתכוין לטלטל את המים שעליו, ואע"פ כן אוסר רב יהודה.

ועיין שם שהאריך ותירץ קושיא זו וקושיות נוספות שהקשו האחרונים על דברי התרומת הדשן.

157. כתב הרא"ש [סי' י"ג] שאע"פ שכאשר יורד גשם ברשות הרבים, ההולך בה, הרי הוא